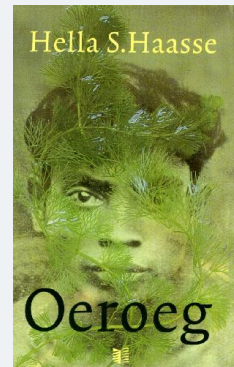

Oeroeg

Zwg door Annemieke
Zeker Weten Goed
03 April 2015

✓ Zeker Weten Goed

Auteur	Hella S. Haasse
Genre	Novelle
Eerste uitgave	1948
Uitgever	Querido
Pagina's	128

Feitelijke gegevens

- 1948
- 128 pagina's
- Uitgeverij: Querido

Flaptekst

Oeroeg was mijn vriend. Zo begint het beroemde prozadebuut van Hella Haasse, dat in 1948 als Boekenweekgeschenk verscheen en inmiddels in elf talen is vertaald. Het is het aangrijpende verhaal van de vriendschap tussen een Indonesische jongen en de zoon van een Nederlandse administrateur in het Nederlands-Indië van voor de Tweede Wereldoorlog. Geleidelijk groeien de twee jongens uit elkaar. Wanneer de ik-figuur, de Nederlandse jongen, na een studie uit Delft terugkeert in het Indië dat nog net geen Indonesië is geworden, blijkt hun verwijdering te zijn uitgegroeid tot een kloof. Oeroeg heeft gekozen: voor zijn volk en tegen de Nederlanders, dus ook tegen zijn vriend. Vertwijfeld vraagt de ik zich af of hij voorgoed een vreemde zal zijn in het land van zijn geboorte.

Eerste zin

Oeroeg was mijn vriend.

Samenvatting

De ik-figuur en Oeroeg zijn beste vrienden. Oeroeg is de zoon van Sidris en Deppoh. Zijn vader werkt bij de onderneming van de Nederlandse administrateur, de vader van de ik-figuur. De jongens doen alles samen, van jongs af aan. Waar Oeroeg is, is de Nederlandse jongen, en andersom. De ik-figuur heeft tijdens zijn kindertijd niet door dat Oeroeg in rang lager staat dan hij. Dat merkt hij pas als het personeel Oeroeg een beetje gaat plagen en als hij door krijgt dat zijn vader liever niet wil dat hij met Oeroeg omgaat. Toch is Oeroeg de belangrijkste persoon voor hem. Het is de vader van de ik-figuur een doorn in het oog dat hij zo slecht Nederlands spreekt. Daarom wordt meneer Bollinger ingehuurd om hem persoonlijk les te geven. Oeroeg luister altijd mee en pikt er veel van op.

Op een avond gaan Oeroegs ouders, Bollinger en nog wat gasten naar Telage Hideung, het Zwarte Meer. De ik-figuur mag mee. De groep is aangeschoten en wild. Ze varen met een vlot het meer over, maar een stuk vlot breekt

af. De ik-figuur raakt verstrikt en Deppoh probeert hem te redden maar hierdoor verdrinkt hij zelf. De vader van Oeroeg is dood. Hierdoor moet de familie van Oeroeg verhuizen. Maar omdat de ik-figuur zo gehecht is aan Oeroeg, mag hij blijven. Ze reizen samen elke dag naar school, echter wel voor elk een andere school in Soekaboemi.

De ouders van de ik-figuur scheiden en hierdoor komt hij bij Lida in Soekaboemi te wonen. Als blijkt dat hij Oeroeg heel erg mist, mag hij er ook komen wonen. Lida raakt heel erg op Oeroeg gesteld en geeft hem alles wat hij nodig heeft. Ze ziet namelijk dat hij erg slim is en ze wil hem de kans geven te studeren. Oeroeg laat zo min mogelijk merken dat hij een inlander is en schaamt zich voor zijn afkomst. De ik-figuur gaat naar een internaat van de HBS in Batavia. Later komt Oeroeg daar ook terecht omdat hij wel wat structuur kan gebruiken. Hij misbruikt Lida's goedheid nogal door 's avonds laat weg te blijven en naar bed te gaan met andere huurders uit Lida's pension. Op het internaat groeien de jongens nog verder uit elkaar doordat Oeroeg toch echt een inlander is en de andere jongens dat niet accepteren. Oeroeg gaat naar de MULO waar voornamelijk halfbloedkinderen zitten. Hier voelt hij zich beter thuis. Na de MULO gaat Oeroeg medicijnen studeren in Soerabaja. Lida betaalt ondertussen alle kosten van Oeroegs opleiding. Tijdens zijn studie krijgt hij interesse in de politiek en keert Oeroeg zich tegen de Nederlanders, en dus ook tegen de ik-figuur. Als die hem eens opzoekt krijgen ze ruzie.

De ik-figuur gaat studeren in Delft. Sporadisch contact hebben alleen hij en Lida nog, eerst nog weleens met een korte krabbel van Oeroeg maar steeds minder. Als de ik-figuur klaar is met zijn opleiding, keert hij terug naar zijn geboortegrond - maar alles is anders geworden.

Personages

Oeroeg

Oeroeg is slim, leergierig en ambitieus. Hij wil het beter krijgen dan zijn familie in de Dessa. Oeroeg heeft goed in de gaten hoe de verhoudingen zijn, al als hij jong is. Hij kan in feite een beetje meeliften op de vriendschap met de ik-figuur. Zo komt hij ook terecht bij Lida waar hij een gevoelige snaar raakt. Ze zorgt voor hem en ze betaalt zijn opleiding omdat ze potentie in hem ziet. Bij Lida krijgt hij veel vrijheid en hierdoor komt hij met veel verschillende mensen in aanraking. Eerst verloochent hij zijn afkomst maar komt daar later weer op terug en keert zich dan tegen de Nederlanders.

Ik-figuur

hij heeft geen naam in het boek maar vertelt wel het hele verhaal. Hij is een middelmatige leerling, niet bijzonder slim maar ook niet dom. Toch is hij naïef en merkt hij niet dat Oeroeg eigenlijk in rang lager is dan hem. Hij heeft ook niet door dat zijn ouders uit elkaar groeien. Hoewel Lida Oeroeg verrent, is de ik-figuur niet jaloers. Hieruit maak ik op dat hij ook een beetje een softie is.

Lida

Lida heeft een pension in Soekaboemi, ze verhuurt kamers aan gasten. De ik-figuur komt bij haar in huis wonen en ze zorgt voor hem en later ook voor Oeroeg. Lida is verpleegster en ongetrouwd. Ze kwam naar Nederlands-Indië met een vriend en vriendin, die uiteindelijk met elkaar zijn getrouwd. In het boek wordt benadrukt dat verpleegsters meestal eenzame vrouwen zijn. Als Lida Oeroeg leert kennen ziet ze hem een beetje als haar eigen kind, omdat ze dat wel graag zou willen.

Quotes

"'Je komt veel te kort, op deze manier.' Ik zette me schrap bij de wastafel. 'Ik wil niet naar Holland,' stootte ik uit. De

verhalen van Gerard flitsten mij door het hoofd: regen en kou, bedompte kamers, saaie stadsstraten. 'Ik wil hier blijven,' herhaalde ik, 'en Oeroeg...' Mijn vader onderbrak me met een ongeduldige beweging. 'Oeroeg, Oeroeg,' zei hij, 'altijd Oeroeg. Je zult ééns zonder Oeroeg moeten. Die vriendschap duurt me al lang genoeg. Ga je nooit om met jongens uit je klas?'"

Bladzijde 39

Thematiek

Vriendschap

Het voornaamste thema is de vriendschap tussen Oeroeg en de ik-figuur. De vriendschap is gebaseerd op puurheid en kinderlijke eerlijkheid als ze nog klein zijn. Beiden beseffen in eerste instantie niet wat voor soort vriendschap ze hebben, dat het in de toekomst niet goed zou kunnen gaan. Ze horen bij elkaar, zo voelen ze dat. De vriendschap blijkt echter niet bestand tegen de veranderingen die de jongens doormaken tijdens hun pubertijd en studie.

Daarnaast is de vriendschap tussen Oeroeg en de ik-persoon ook van een symbolische aard. Oeroeg representeert ook Nederlands Indië en de ik-persoon Nederland. In hun kinderlijke onschuld staan ze naast elkaar maar naarmate de jaren vorderen gaan ze tegenover elkaar staan. Redenen zoals macht en geld en sociale omgangsnormen maken het onmogelijk de vriendschap op een goede manier voort te zetten.

Motieven

Eenzaamheid

De ik-figuur voelt zich vaak alleen en Oeroeg is eigenlijk de enige die echt dichtbij hem staat. Zonder Oeroeg heeft hij niemand.

Kolonialisme: nederlands-indië

Het gaat ook over de discriminatie die speelt tussen de Nederlanders in Nederlands-Indië en de inlanders.

Trivia

Het boek verscheen in 1948 als boekenweekgeschenk.

Titelverklaring

Oeroeg is de naam van de beste vriend van de ik-figuur.

Structuur & perspectief

Er is een achteraf vertellende ik-verteller. Dat merk je in het begin al door:

“Oeroeg was mijn vriend. Als ik terugdenk aan mijn kindertijd en mijn jongensjaren, verschijnt zonder uitzondering het beeld van Oeroeg in mij, als was mijn herinnering gelijk aan een van die toverplaatjes die we vroeger plachten te kopen, drie voor een dubbeltje: geelachtig glanzende stukjes met lijm bestreken papier, waarover men een potlood krassen moest, totdat de verborgen voorstelling aan het daglicht kwam. Zó komt ook Oeroeg tot me terug, wanneer ik me verdiep in het verleden.”

De verteller verteld vanuit de ik-figuur hoe het is geweest om vrienden te zijn met Oeroeg.

Decor

Het verhaal speelt zich af in Nederlands-Indië, dat is dus nog van voor de onafhankelijkheidsstrijd die rond 1945 begon. Het decor is de plantage van de administrateur, de Kampong, Telaga Hideung en de plekken waar de

jongens samen naar school gaan.

Stijl

Hella Haasse gebruikt vrij korte en duidelijke zinnen. Wel staan er, als vanzelfsprekend, veel Indische woorden in het boek die nergens worden uitgelegd of vertaald. Het is dan soms gissen wat ze nu precies betekenen, maar vaak wordt het door de context toch wel duidelijk.

Slotzin

Ben ik voorgoed een vreemde in het land van mijn geboorte, op de grond vanwaar ik niet verplant wil zijn?
De tijd zal het leren.

Beoordeling

Ik vond het een goed te lezen boek. De zinnen zijn vrij simpel, het verhaal duidelijk. Het is interessant om de twee jongens te volgen die zich duidelijk erg anders ontwikkelen. Ik denk dat het ook herkenbaar is. Als kind heb je onvoorwaardelijke vriendschappen die eigenlijk nergens op gebaseerd zijn. Zodra je zelf een persoonlijkheid gaat ontwikkelen, blijkt soms dat je helemaal niet bij elkaar past.

Recensies

"„Na het lezen van Oeroeg zag ik dat niet alle Nederlanders slecht waren, dat zij ook mensen zijn”, vertelt de 38-jarige Diniarty Pandia. Zij en haar vriendinnen die het boek hebben gelezen, identificeren zich met het personage Oeroeg. Pandia denkt dat Oeroeg symbool staat voor Indonesië. „Indonesië worstelt moedwillig alleen. Toen en eigenlijk nog steeds.”"

<http://www.trouw.nl/tr/nl...ziel.dhtml>